

ACHTER DE SCHERMEN

nieuwsbrief van het Willem Elsschot Genootschap v.z.w.

jaargang 3 — extra editie
januari 2002

WEB van WEG

Als auteur gevangen worden in het web van het Willem Elsschot Genootschap is een voorrecht. Het betekent dat de selectiecommissie de auteur en het gekozen werk een Elsschottiaans lintje heeft toegekend. Het boek krijgt een plaats in de Willem Elsschot Bibliotheek (WEB) en wordt automatisch aan de leden van het genootschap toegestuurd.

De knetterende schedels van Roger Van de Velde wordt als eerste in de Willem Elsschot Bibliotheek opgenomen. In deze extra editie van *Achter de schermen*, die volledig gewijd is aan de auteur en zijn werk, brengt Harold Polis diens verhouding tot Elsschot gedetailleerd in kaart met behulp van een kleine collectie brieven.

Er kunnen verschillende redenen zijn om een boek in de WEB-serie op te nemen: heruitgaven van bestaand werk van auteurs die door Elsschot werden omarmd, vertalingen van buitenlandse auteurs die zijn bewondering wegdroegen en nieuwe uitgaven van hedendaagse auteurs die uitmunten in stilistische vormgeving. En bij iedere keuze volgt een extra editie van *Achter de schermen*.

Het Willem Elsschot Genootschap wil, naast de bestaande WEG-serie, geleidelijk een bredere waaier met een hoogstaand literatuur aanbod uitbouwen. De Elsschottiaanse rode draad zal in de gemaakte keuzes steeds herkenbaar blijven.

Ik wens u alvast een rijk gevulde WEB toe.

Cyriel Van Tilborgh
Voorzitter

‘Niet opgeven begot’

Willem Elsschot en Roger van de Velde

Harold Polis
(Nijgh & Van Ditmar)

Eind november is bij uitgeverij Nijgh & Van Ditmar *De knetterende schedels* van de Vlaamse schrijver en journalist Roger van de Velde (1925-1970) verschenen. Het boek presenteert een leeseditie van zijn twee belangrijkste werken, de verhalenbundel *De knetterende schedels* en het pamflet *Recht op antwoord*, beide geschreven in gevangenschap en uitgebracht in 1969. De bundel *De knetterende schedels* is bezorgd door Britt Kennis en van een uitgebreid nawoord voorzien door Stefan Brijs, Johan Vandenbroucke en Erik Vlaminck. Niet toevallig vormt dit boek het eerste deel van de Willem Elsschot Bibliotheek (WEB).

Met zijn korte verhalen veroverde Van de Velde een plaats in de galerij der groten, maar hij was een onwillige coryfee. Terwijl de artistieke wereld de lokroep van de sixties volgde en zich laafde aan liefde en engagement, zat Roger van de Velde achter slot en grendel. In de ogen van de gemeente was hij een crimineel die moest worden afgeschermd van de wereld. Als schrijver vocht hij met alle middelen voor zijn vrijheid.

Zijn status van ‘geval’, een doktersvoorschriften vervalende en aan pillen verslaafde recidivist, sloot perfect aan bij het mythische beeld van de rebel, vooral in de jaren zestig een zeer geliefd cliché. Vlaanderen had eindelijk een schrijver achter de tralies, een schrijver die door het systeem buitenspel werd gezet en elke gelegenheid te baat nam om tegen het onrechtvaardige systeem te protesteren. Van de Velde was echter geen Vlaamse epigoon van Beat-iconen als Allen Ginsberg of Neal Cassady. Roger van de Velde uit Boom bij

Niet gedateerde geschilderde wenskaart van Louis Eyckmans gericht aan Willem Elsschot.

Antwerpen slikte niet omwille van een vitalistisch imago of een verlangen zijn chakra's beter te voelen, hij had domweg pech.

Drie dagen nadat Van de Velde op 22 september 1956 in een Antwerps vijftwintigmeterbad 'Belgisch kampioen' crawl werd, drukte *De Nieuwe Gazet* een foto af van de leden van het Antwerps Sportperssyndicaat in zwembroek. De gelukkige winnaar (veertien seconden en acht tienden) wekte, ondanks zware maagklachten, een gezonde en optimistische indruk. Niets deed vermoeden dat Van de Velde vanaf 1961 met zware problemen zou kampen. Ironisch genoeg schreef hij in hetzelfde jaar voor *De Nieuwe Gazet* de ophefmakende reeks 'Mensen achter tralies; in de wachtkamer van de vrijheid'. In september 1961 werd Van de Velde een keer in hechtenis genomen omdat hij doktersvoorschriften had vervalst. De door Janssen farmaceutica geproduceerde pijnstillers palfium werd zijn ondergang. Palfium was een modieuze drug. Ook de onovertroffen Curzio Malaparte worstelde met palfium. Françoise Sagan schreef over haar palfiumverslaving een boek, *Tropique* (1964). De vertaling van Simon Vinkenoog verscheen in 1965 bij Manteau.

De tragiek van Van de Veldes leven zette de kracht van zijn werk in de schaduw. Zijn kleine oeuvre vertoont weinig gelijkenissen met het literaire engagement en de proza-experimenten waarvoor de jaren zestig bekendstaan. Van de Velde, van wie het eerste boek pas in 1966 verscheen, paste niet echt bij de schrijvers rond de tijdschriften *Bok*, *Mep* of *Komma*, die hij later opvoerde in de satirische sleutelroman *Tabula rasa*. Toch verpersoonlijkte hij voor velen onder hen de drang naar vrijheid die de maatschappij op haar grondvesten deed schudden.

Op voorspraak van Elsschot kon Van de Velde aan de slag bij *De Nieuwe Gazet*, waar hij tot 1955 de heroïsche veldslagen op de Belgische voetbalvelden in geuren en kleuren versloeg. Het zijn geen grootse stukken, maar ze leveren zeker het bewijs dat Van de Velde ook als beginnend journalist meer wou dan een krant vullen waar de mensen 's avonds hun aardappelen op schillen. Zodra Van de Velde zich aan algemenere onderwerpen waagde, werd het duidelijk dat er een echte schrijver-journalist in spe was opgestaan. Zijn humor was te slim, zijn verontwaardiging te groot voor een krant. Ingehouden woede en sarcasme kruiden ook Van de Veldes verhalen, waarin hij graag toont hoe een situatie in enkele zinnen van kwaad naar erger kan gaan, terwijl er ogenschijnlijk niets gebeurt. Af en toe weerklinkt in Van de Veldes zinnen zelfs een venijnige lach – de fameuze 'gremellach' van Louis Paul Boon. Misschien is het vreemd dat een door zulk een groot onrecht geschaad schrijver naar een beheerste stijl streeft, het vormexperiment schuwt en de conventies van het klassieke realisme zo getrouw mogelijk volgt. Daar heeft de invloed van Willem Elsschot alles mee te

maken, de 'geachte Meester' uit de brieven die hier zijn samengebracht.

Als Elsschot de ondergang van zijn 'kruipende bewonderaar' had meegemaakt, had hij hem ongetwijfeld door dijk en dun gesteund. Van de Velde hoort thuis in het rijtje vermaledijde verschoppelingen, gaande van Georges Eekhoud tot August Borms, die op Elsschots medeleven konden rekenen. De grootste kwaliteit van de schrijver Roger van de Velde is de vorm die hij aan zijn authenticiteit heeft gegeven. Tussen leven en werk van Roger van de Velde bestond er een nauwe band. Die eerlijkheid was ook Willem Elsschot niet ontgaan. Toen Van de Velde zijn eerste, aarzelende stappen in de literatuur zette, kon hij rekenen op Elsschots steun. Reclameman Alfons de Ridder was de werkgever van Louis Eyckmans, alias 'den Boule', de stiefvader van Roger van de Velde. Die toevalligheid zorgde er voor dat Elsschot zeer snel Van de Veldes talent opmerkte. De laatste bestookte zijn 'geachte Meester' met op rijm gestelde puberale ontboezemingen en bracht hem ongevraagd op de hoogte van discussies met zweverige vrienden die 'reminescencies [sic] aan Willem Elsschot' ontdekten. Aandoenlijk, maar niet geheel onterecht. In de zomer van 1954 kreeg Elsschot via Louis Eyckmans *Scheiding van goederen* in handen, de eerste novelle van Van de Velde. Elsschot gaf de jonge auteur wijze raad en trachtte in hoogsteigen persoon de grote Vlaamse literaire bladen ervan te overtuigen de debuutnovelle te publiceren. Die bemoeienissen zijn Elsschot niet ingegeven door louter beleefdheid. Uit zijn brieven blijkt dat hij *Scheiding van goederen* oprecht goed vond en begaan was met Van de Veldes ambitie, wat er ook toe leidde dat hij in 1958 een voorwoord schreef. Van deze tekst is helaas alleen een citaat in een brief van Van de Velde aan Elsschot gevonden.

Scheiding van goederen is door Van de Velde zelf omschreven als de vermeende 'biografie' van zijn stiefvader Louis Eyckmans en heeft ontgetwijfeld een documentaire waarde voor de Elsschotstudie. Literair gezien blijft de debuutnovelle onder de maat. *Scheiding van goederen* is daarom niet mee opgenomen in *De knetterende schedels*, een boek dat Van de Veldes beste werk moest bundelen. Tijdens de voorbereiding van de leeditie is er in het verspreide archief van Roger van de Velde een volledig typoscript van *Scheiding van goederen* opgedoken. Het document berust nu in het Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven (AMVC). Drievierde van *Scheiding van goederen* is in 1956-1957 in *Standpunt* gepubliceerd, een Liers jongerentijdschrift. Hoewel de laatste brief van Van de Velde aan Elsschot anders doet vermoeden, is *Scheiding van goederen* nooit verschenen in boekvorm. De tekst staat evenmin in *Recht op antwoord & al het andere proza* (1980), Van de Veldes verzameld werk.

Voor de samenstelling van deze zo volledig mogelijke correspondentie is geput uit Elsschots *Brieven* (1993),

de collectie van het AMVC en privé-archieven (met dank aan Wieneke 't Hoen, Vic van de Reijt en Cyriel van Tilborgh). De oorspronkelijke spelling van de brieven is gehandhaafd.

1 — [Boom], 6.5.1938

Roger van de Velde aan Alfons de Ridder¹

Vrijdag

Beste mijnheer De Ridder,

De dag is heden aangebroken dat U 56 jaar bent geworden,² dat is al een ouderdom waarop men al veel ondervinding kan opgedaan hebben, en ik twijfel er niet aan, want volgens dat Papa³ over U spreekt moet U een heel deel verstand bezitten, een bewijs daarvan is de door U gewonnen 1ste prijs van het beste geschreven boek der provincie Antwerpen.⁴ U gaat dan zelfs den zoo gekenden Felix Timmermans te boven,⁵ een eer op dewelke er niet veel zullen kunnen op bogen. Daarom feliciteer ik U van harte. U zult misschien denken wat ben ik met de felicitatie van een jongen die nog maar 13 jaarkens op de wereld rondkruipt, doch volgens dat Papa U afschilderd bewonder ik U uitermate, misschien ben ik wel de kleinste Uwer bewonderaars maar ik weet dat het er bij U niets toe doet. Daar mijn gedachten bij boeken zijn herinner ik mij plotselings aan dat U bij ons thuis mij een boek van U beloofde en ik hoop vurig dat er zoo een boek ééns zal komen. En nog eens gefeliciteerd voor Uw verjaardag ook vanwege mama,⁶ en dat U nog lange en gelukkige jaren moge doorbrengen en nog vele mooie en leerrijke boeken zoudt mogen schrijven.

De oudste zoon van Uwe toegenegenste vrienden
Mama en Papa namelijk:
Roger Vande Velde

- ¹ Elsschot noteert in potlood onder aan de brief 'Groenhofstr. 30 Boom', het adres van Roger van de Velde.
- ² Elsschot verjaart op 7 mei.
- ³ Louis Eyckmans, alias 'den Boel', stiefvader van Roger van de Velde en bediende op het kantoor van Alfons de Ridder.
- ⁴ Elsschot ontvangt in 1938 de Prijs der Vlaamse Provinciën voor *Pensioen* (1937).
- ⁵ In het najaar van 1938 verschijnt de roman *Ik zag Cecilia komen* van Felix Timmermans bij P.N. Van Kampen & Zoon, de uitgeverij waar Elsschot zijn werk in 1938 heeft ondergebracht. Timmermans is in 1936 vijftig geworden en staat op het toppunt van zijn nationale en internationale roem.
- ⁶ Maria Callaert.

2 — Boom, 12.5.1938

Roger van de Velde aan Willem Elsschot

Waarde Heer Elsschot,

Het boek 'Lijmen' dat U mij geschonken hebt heeft me uitermate plezier gedaan en ik bedank er U zeer hartelijk voor. U schreef me dat mijn maagje het waarschijnlijk nog niet zou verteren. En wat mij ook de aandacht getrokken heeft is dat men in Uwe wereld woord houdt, dat is in ons kruipwereldje maar zelden. Ik verzeker U dat ik mij aan 'Lijmen' zal lijmen. En nog eens hartelijk bedankt, het deed mij waarlijk uitermate genoegen Uw boek gekregen te hebben.

Uw kruipende bewonderaar
Roger Vande Velde

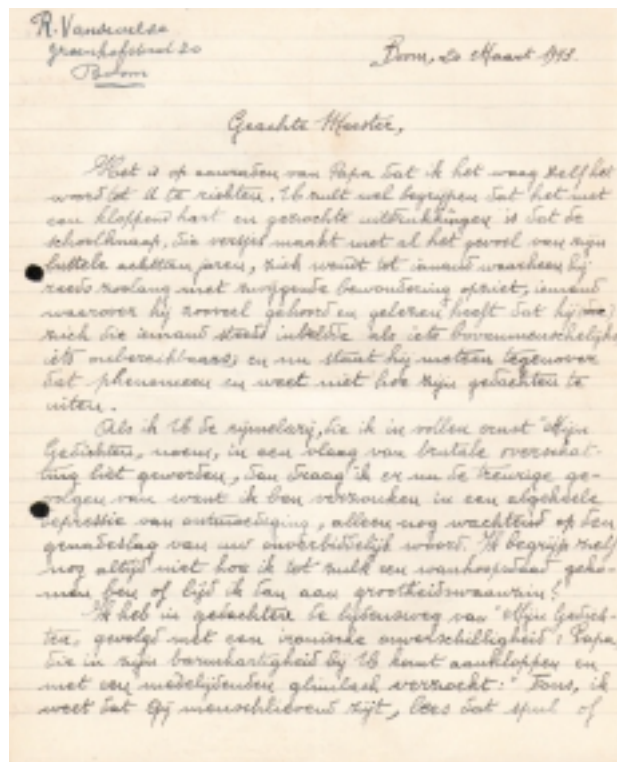
ook de groeten van Mama

3 — Boom, 20.3.1943

Roger van de Velde aan Willem Elsschot

Geachte Meester,

Het is op aanraden van Papa dat ik het waag zelf het woord tot U te richten. U zult wel begrijpen dat het met een kloppend hart en gezochte uitdrukkingen is dat de schoolknaap, die versjes maakt met al het gevoel van

zijn luttel achttien jaren, zich wendt tot iemand waarheen hij reeds zoolang met zwiigende bewondering opziet, iemand waarover hij zooveel gehoord en gelezen heeft dat hij zich die iemand steeds inbeeldde als iets bovenmenselijks, iets onbereikbaars; en nu staat hij meteen tegenover dat phenomeen en weet niet hoe zijn gedachten te uiten.

Als ik U de rijmelarij, die ik in vollen ernst 'Mijn Gedichten'¹ noem, in een vlaag van brutale overschatting liet geworden, dan draag ik er nu de treurige gevolgen van want ik ben verzonken in een algeheele depressie van ontmoediging, alleen nog wachtend op den genadeslag van uw onverbidde woord. Ik begrijp zelf nog niet hoe ik tot zulk een wanhoopsdaad gekomen ben of lijd ik dan aan grootheidswaanzin?

Ik heb in gedachten de lijdensweg van 'Mijn Gedichten' gevolgd met een ironische onverschilligheid: Papa, die in zijn barmhartigheid bij U komt aankloppen en met een medelijdende glimlach verzoekt: 'Fons, ik weet dat gij menschlievend zijt, lees dat spul of lees het niet maar schrijf er iets onder dat dit aanstellerig jongmensch in zijn zalige droomen kan voeden.' 'Fons' die verstrooid ja knikt en 'Mijn Gedichten' ergens legt waar zij hem niet ten laste zijn terwijl hij verder informeert over gezondheid, levenswandel en dies meer. 'Mijn Gedichten' die geduldiger zijn dat de maker zelf worden later per toeval ontdekt, waarschijnlijk ingekeken en misschien gelezen totdat 'Fons' vol verachting en misprijzen de dingen ergens slingert waar zij slingeren kunnen, ja misschien wel tusschen de straatwalsen en valiezen van den

Leeuwentemmer, en onderwijl wacht een jonge poëet tevergeefs op zijn glorie. Ach, ik ben dom, pedant, hoogmoedig, gek!

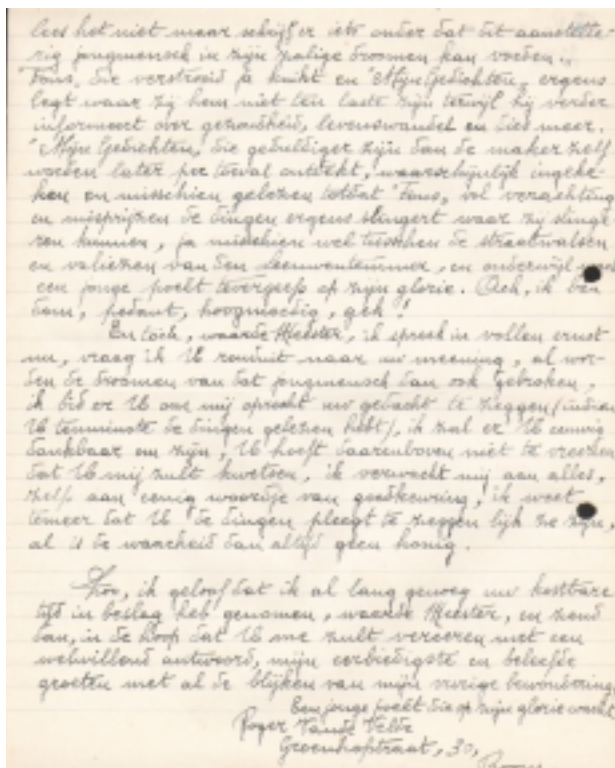
En toch, waarde Meester, ik spreek in vollen ernst nu, vraag ik U ronduit naar uw meening, al worden de droomen van dat jongmensch dan ook gebroken, ik bid er U om mij oprecht uw gedacht te zeggen (indien U tenminste de dingen gelezen hebt), ik zal er U eeuwig dankbaar om zijn, U hoeft daarenboven niet te vreezen dat U mij zult kwetsen, ik verwacht mij aan alles, zelfs aan eenig woordje van goedkeuring, ik weet temeer dat U de dingen pleegt te zeggen lijk ze zijn, al is de waarheid dan altijd geen honig.

Zoo, ik geloof dat ik al lang genoeg uw kostbare tijd in beslag heb genomen, waarde Meester, en zend dan, in de hoop dat U me zult vereeren met een welwillend antwoord, mijn eerbiedigste en beleefde groeten met al de blijken van mijn vurige bewondering.

Een jonge poëet die op zijn glorie wacht.
Roger Vande Velde
Groenhofstraat, 30,
Boom

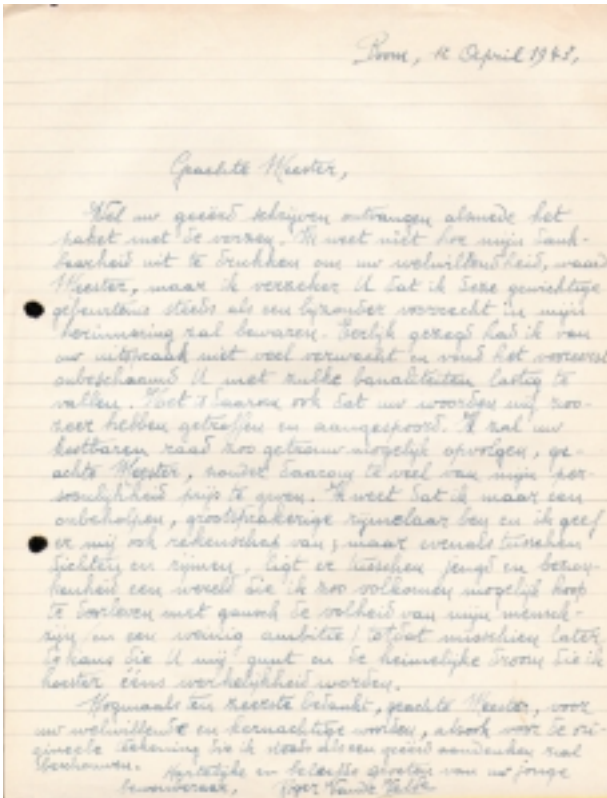
- ¹ Elsschot noteert boven aan de brief 'Groenhofstr. 30 Boom'.
- ² Niet gevonden. In de collectie van het AMVC bevindt zich het manuscript van Van de Velde niet gedateerde bundel 'Terug naar '80. Twintig sonnetten, als blijk van innigen eerbied en diepe verering voor Perk en Kloos'.

4 — Boom, 12.4.1943
Roger van de Velde aan Willem Elsschot

Geachte Meester,

Wel uw geëerd schrijven ontvangen alsmede het pakket met de verzen.¹ Ik weet niet hoe mijn dankbaarheid uit te drukken om uw welwillendheid, waarde Meester, maar ik verzeker U dat ik deze gewichtige gebeurtenis steeds als een bijzonder voorrecht in mijn herinnering zal bewaren. Eerlijk gezegd had ik van uw uitspraak niet veel verwacht en vond het vooreerst onbeschaamd U met zulke banaliteiten lastig te vallen. Het is daarom ook dat uw woorden mij zoo zeer hebben getroffen en aangespoord. Ik zal uw kostbaren raad zoo getrouw mogelijk opvolgen, geachte Meester, zonder daarom te veel van mijn persoonlijkheid prijs te geven. Ik weet dat ik maar een onbeholpen, grootsprakerige rijmelaar ben en ik geef er mij ook rekenschap van; maar evenals tusschen dichten en rijmen, ligt er tusschen jeugd en bezonkenheid een wereld die ik zoo volkomen mogelijk

hoop te doorleven met gansch de volheid van mijn menschzijn en een weinig ambitie totdat misschien later de kans die U mij gunt en de heimelijke droom die ik koester ééns werkelijkheid worden.

Nogmaals ten zeerste bedankt, geachte Meester, voor uw welwillende en kernachtige woorden, alsook voor de origineele tekening die ik steeds als een geëerd aandenken zal beschouwen.

Hartelijke en beleefde groeten van uw jonge bewonderaar,

Roger Vande Velde

¹ Niet gevonden. Zie noot 2 bij brief 3 van 20.3.1943 aan Willem Elsschot.

5 — Boom, 6.5.1944
Roger van de Velde aan Willem Elsschot

Hulde aan Willem Elsschot, bij zijn twee en zestigsten verjaardag!

Hulde aan Willem Elsschot! – Ik voel me als een klein bloemenmeisje dat een grooten hoogwaardigheidsbekleeder moet begroeten en dat haar dorpsch gelegenhedsversje gebrekkig stamelt in onmondige verlegenheid voor den hoogen gast. Ik zal geen plechtigen

speech afsteken zoals Multatuli tot de hoofden van Lebak,² ook geen hoogdravende tafelrede à la Bourdaloue³; ik wil alleen maar getuigen van mijn schromenden eerbied en blijvende bewondering voor den taaïen kerel die, in den oogstijd van zijn leven, stáát als een onverzettelijke stuwdam midden het oppervlakkig gewoel en het sentimenteel gefezel van zijn tijd, de norische durver, van God noch duivel vervaard, die stout zijn eigen weg gaat, zonder ommezien, de cynische vloeker die zijn vermaledijdingen, zonder omhaal en vlijmend, keilt tot in de etterwonde van het ongedierte, terwijl toch onder al deze rauwe ironie een warm, meevoelend hart blijft leven. De stage klopping van dit onbreekbare, eeuwig-jonge hart zal mij steeds blijven heugen in al uw meesterlijke werken zoodat ik tenslotte met Jan Greshoff kan getuigen van uw uitzonderlijke waarde.⁴

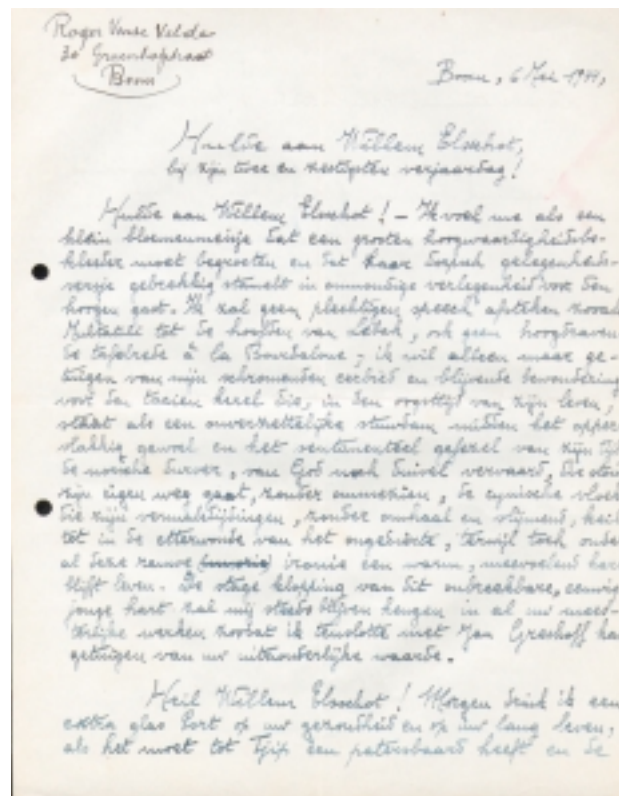
Heil Willem Elsschot! Morgen drink ik een extra glas port op uw gezondheid en op uw lang leven, als het moet tot Tjip een patersbaard heeft en de Leeuwentemmer overgrootvader is!

Hartelijke felicitatie en een warme handdruk van uw kleinen vriend

Roger Vande Velde

¹ Elsschot verjaart op 7 mei.

² Max Havelaars toespraak tot de hoofden van Lebak in hoofdstuk 8 van *Max Havelaar of de koffieveilingen der Nederlandse Handel-Maatschappij* (1860) van

Multatuli, pseudoniem van Edward Douwes Dekker (1820-1887).

³ De Franse jezuïet Louis Bourdaloue (1632-1704), hofpredikant van Louis XIV en beroemd kanselredenaar.

⁴ Van de Velde verwijst naar de inleiding van Jan Greshoff (1888-1971) bij de tweede druk van *Een ontgoocheling* (P.N. Van Kampen & Zoon, 1934).

6 — Boom, 12.7.1944

Roger van de Velde aan Willem Elsschot

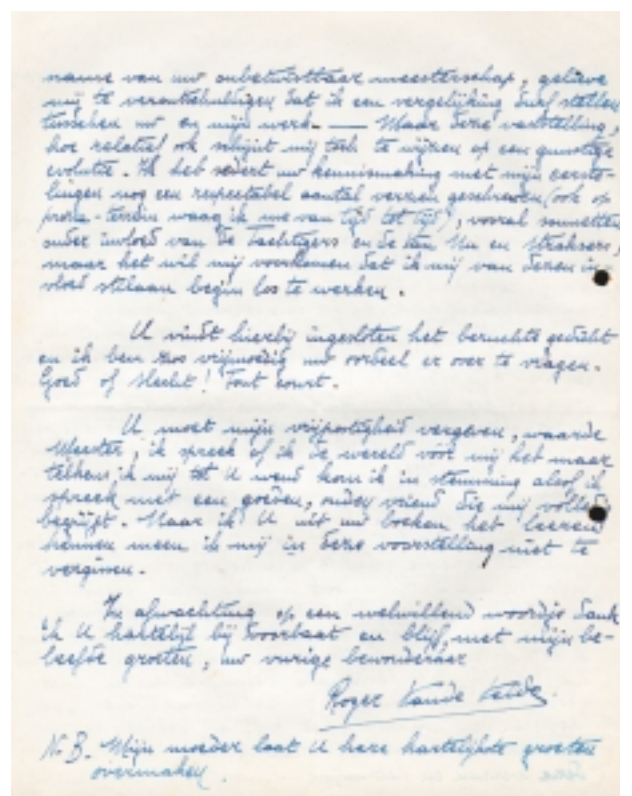
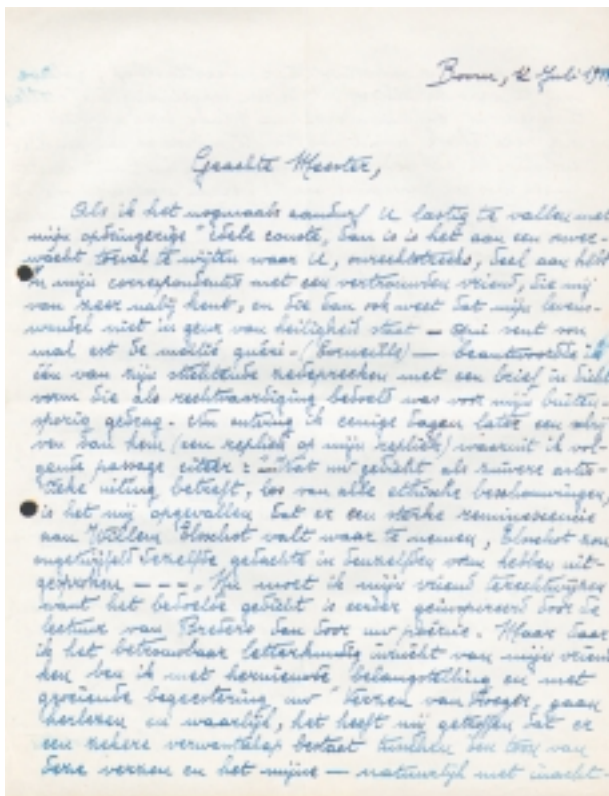
Geachte Meester,

Als ik het nogmaals aandurf U lastig te vallen met mijn opdringerige 'edele conste' dan is het aan een onverwacht toeval te wijten waar U, onrechtstreeks, deel aan hebt. In mijn correspondentie met een vertrouwden vriend, die mij van zeer nabij kent, en die dan ook weet dat mijn levenswandel niet in geur van heiligheid staat – qui sent son mal est de moitié guéri (Corneille)¹ – beantwoordde ik één van zijn stichtende zedepreken met een brief in dichtvorm die als rechtvaardiging bedoeld was voor mijn buitensporig gedrag.² Nu ontving ik eenige dagen later een schrijven³ van hem (een repliek op mijn repliek) waaruit ik volgende passage citeer: '... Wat uw gedicht als zuivere artistieke uiting betreft, los van alle ethische beschouwingen, is het mij opgevallen dat er een sterke reminescencie aan Willem Elsschot valt

waar te nemen, Elsschot zou ongetwijfeld dezelfde gedachte in dezelfde vorm hebben uitgesproken...' Nu moet ik mijn vriend terechtwijzen want het bedoelde gedicht is eerder geïnspireerd door de lectuur van Bredero⁴ dan door uw poëzie. Maar daar ik het betrouwbaar letterkundig inzicht van mijn vriend ken ben ik met hernieuwde belangstelling en met groeiende begeestering uw 'Verzen van Vroeger'⁵ gaan herlezen en waarlijk, het heeft mij getroffen dat er een zekere verwantschap bestaat tusschen den toon van deze verzen en het mijne – natuurlijk met inachtnaam van uw onbetwistbaar meesterschap, gelieve mij te verontschuldigen dat ik een vergelijking durf stellen tusschen uw en mijn werk. Maar deze vaststelling, hoe relatief ook schijnt mij toch te wijzen op een gunstige evolutie. Ik heb sedert uw kennismaking met mijn eerstelingen nog een respectabel aantal verzen geschreven (ook op proza-terrein waag ik me van tijd tot tijd), vooral sonnetten onder invloed van de Tachtigers en de Van Nu en Straksers, maar het wil mij voorkomen dat ik mij van dezen invloed stilaan begin los te werken.⁶

U vindt hierbij ingesloten het beruchte gedicht en ik ben zoo vrijmoedig uw oordeel er over te vragen.⁷ Goed of slecht! Tout court.

U moet mijn vrijpostigheid vergeven, waarde Meester, ik spreek of ik de wereld vóór mij heb maar telkens ik mij tot U wend kom ik in stemming alsof ik spreek met een goeden, ouden vriend die mij volledig begrijpt. Naar ik U uit uw boeken heb leren kennen meen ik mij in deze voorstelling niet te vergissen.

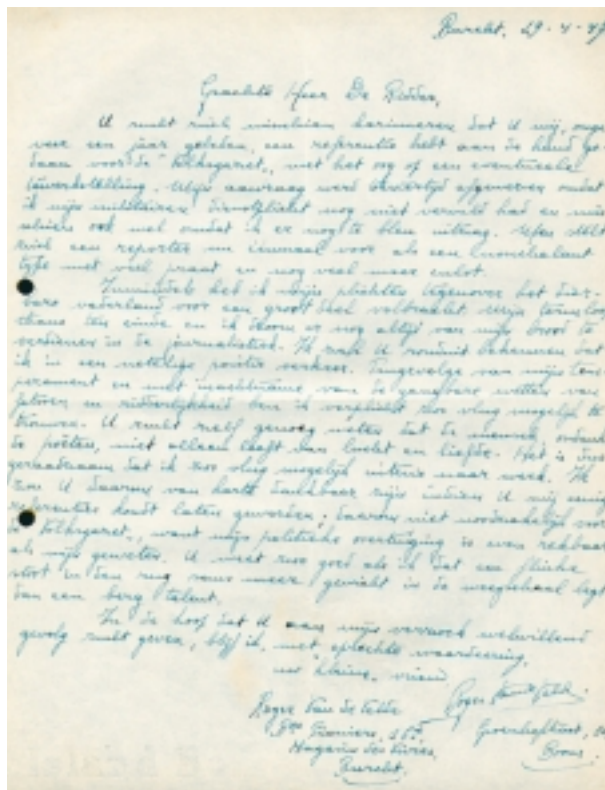

In afwachting op een welwillend woordje dank ik U hartelijk bij voorbaat en blijf, met mijn beleefde groeten, uw vurige bewonderaar

Roger Vande Velde

N.B. Mijn moeder laat U hare hartelijkste groeten overmaken.

- ¹ 'Wie zijn kwaal aanvoelt, is half genezen.' De Franse theaterauteur Pierre Corneille (1606-1684).
- ² Niet gevonden.
- ³ Niet gevonden.
- ⁴ De Nederlandse dichter Gebrand Adriaensz. Bredero (1585-1618).
- ⁵ Willem Elsschot, *Verzen van vroeger* (1934).
- ⁶ Zie noot 2 bij brief 3 van 20.3.1943 aan Willem Elsschot.
- ⁷ Op het manuscript van het niet gedateerde gedicht 'Schuld bewustzijn' heeft Elsschot zijn goede raad geschreven: 'Goed, mits enkele wijzigingen in de voorstelling. Schrijf uitsluitend over mensen en dingen die gij kent en doe het zo sober, zo eerlijk mogelijk, zonder u te storen aan modeverschijnselen en de praat van de vaak van geleerde esthete.' (Collectie AMVC.) Het gedicht is opgenomen in Roger van de Velde, *De knetterende schedels* (2001), p.169.

7 — Burcht, 29.4.1947

Roger van de Velde aan Alfons de Ridder

Geachte Heer De Ridder,

U zult zich misschien herinneren dat U mij, ongeveer een jaar geleden, een referentie hebt aan de hand gedaan voor de 'Volksgazet',¹ met het oog op een eventuele tewerkstelling. Mijn aanvraag werd toentertijd afgewezen omdat ik mijn militaire dienstplicht nog niet vervuld had en misschien ook wel omdat ik er nog te bleu uitzag. Men stelt zich een reporter nu éénmaal voor als een nonchalant type met veel praat en nog veel meer culot.²

Inmiddels heb ik mijn plichten tegenover het dierbare vaderland voor een groot deel volbracht. Mijn term loopt thans ten einde en ik droom er nog altijd van mijn brood te verdienen in de journalistiek. Ik zal U ronduit bekennen dat ik in een netelige positie verkeer. Ingevolge van mijn temperament en met inachtnaam van de gangbare wetten van fatsoen en ridderlijkheid ben ik verplicht zo vlug mogelijk te trouwen. U zult zelf genoeg weten dat de mensch, ondanks de poëten, niet alleen leeft van lucht en liefde. Het is dus geraadzaam dat ik zoo vlug mogelijk uitzie naar werk. Ik zou U daarom van harte dankbaar zijn indien U mij eenige referentie kondt laten geworden; daarom niet noodzakelijk voor de 'Volksgazet', want mijn politieke overtuiging is even rekbaar als mijn geweten. U weet zoo goed als ik dat een

flinke stoot in den rug soms meer gewicht in de weegschaal legt dan een berg talent.

In de hoop dat U aan mijn verzoek welwillend gevolg zult geven, blijf ik, met oprechte waardering,

uw 'kleine' vriend
Roger Van de Velde
B^{de} Pioniers, 1 C^{de},
Magasin des Vivres,
Burcht

Groenhofstraat, 30,
Boom

¹ Niet gevonden. De Antwerpse socialistische krant *Volksgazet* (1914-1978).

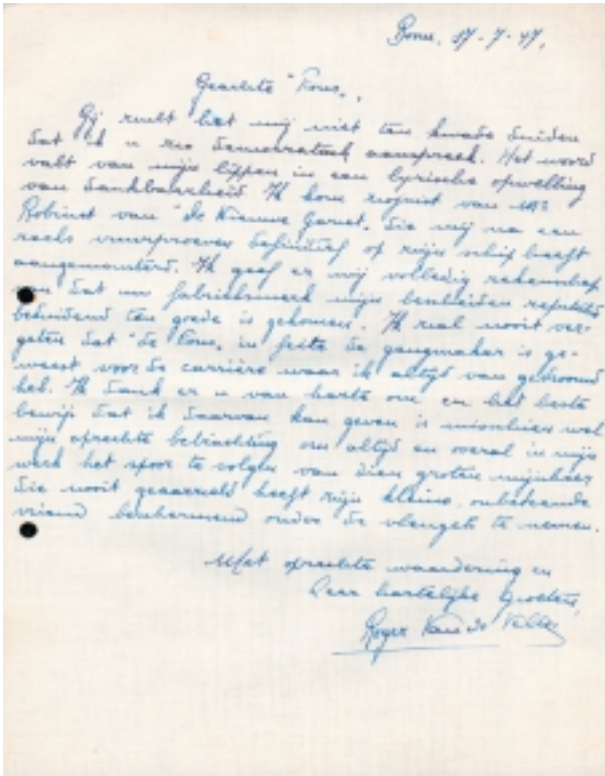
² Durf

8 — Boom, 17.7.1947

Roger van de Velde aan Alfons de Ridder

Geachte 'Fons',

Gij zult het mij niet ten kwade duiden dat ik u zoo democratisch aanspreek. Het woord valt van mijn lippen in een lyrische opwelling van dankbaarheid. Ik kom zojuist van Mr Robinet van 'de Nieuwe Gazet'¹ die mij na een reeks vuurproeven definitief op zijn schip heeft aange-

monsterd. Ik geef er mij volledig rekenschap van dat uw fabrieksmerk mijn bescheiden reputatie beduidend ten goede is gekomen. Ik zal nooit vergeten dat 'de Fons' in feite de gangmaker is geweest voor de carrière waar ik altijd van gedroomd heb. Ik dank er u van harte om en het beste bewijs dat ik daarvan kan geven is misschien wel mijn oprechte betrachting om altijd en overal in mijn werk het spoor te volgen van dien groten mijnheer die nooit gearzeld heeft zijn kleine, onbekende vriend beschermend onder de vleugels te nemen.

Met oprechte waardering en zeer hartelijke groeten,

Roger Van de Velde

¹ De Antwerpse liberale krant *De Nieuwe Gazet*, voor het eerst verschenen in 1897.

9 — Antwerpen, 23.1.[1948] ¹
Rover van de Velde aan Alfons de Ridder

Geachte Heer De Ridder,

Ik ben zo vrij, (of zo verwaand, zoals U het noemen wilt) U met dezelfde post een gazet te sturen waarin voor de eerste maal een hoofdartikel van mijn hand is verschenen.² (Onder pseudoniem 'PAN'; What's in a name!)

Ik mag wel zeggen, dat ik sedert de zes maanden dat ik hier mijn dagelijks brood in het zweet mijns aanschijns

verdien, met de mensen zoveel mogelijk leugens wijs te maken, iet of wat in de gunst ben komen te staan van August Monet, alias RIP,³ die geredelijk bereid is mij de plaats af te staan, waar tot nog toe en sinds vijftig ononderbroken jaren zijn scone letteren⁴ aan de goegemeente werden voorgeschoteld.

Met de begrijpelijke zelfvoldoening, die mij hiermede te beurt valt, verlies ik echter geenszins uit het oog, dat het voor een groot deel aan uw welwillende tussenkomst te danken is, dat ik in de journalistiek ben verzeild geraakt.

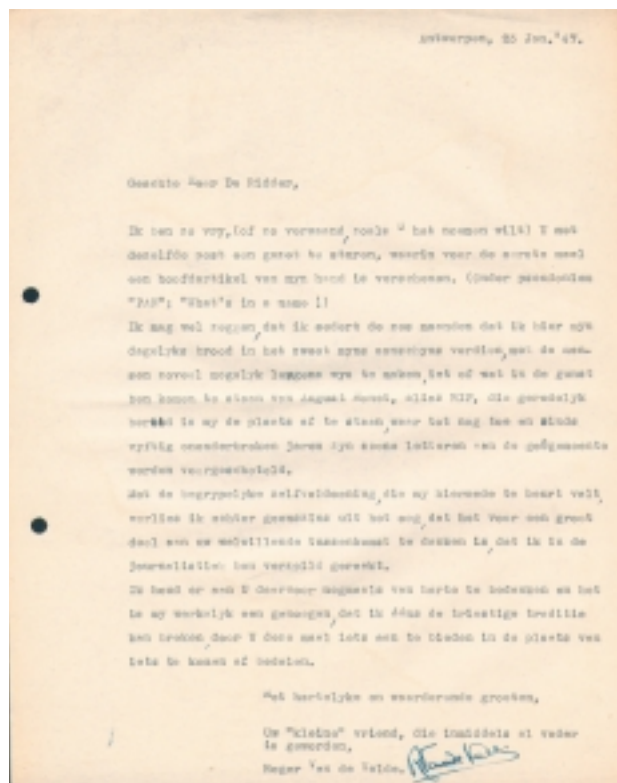
Ik houd er aan U daarvoor nogmaals van harte te bedanken en het is mij werkelijk een genoegen, dat ik ééns de triestige traditie kan breken, door U deze maal iets aan te bieden in plaats van iets te komen af bedelen.

Met hartelijke en waarderende groeten,

Uw 'kleine' vriend, die inmiddels al vader is geworden,

Roger Van de Velde

¹ Van de Velde tikt 1947, maar het moet 1948 zijn.
² PAN. [Roger van de Velde], 'Hoe staat het met de hedendaagse Vlaamse literatuur?', in *De Nieuwe Gazet* van 24-25 december 1947. Van de Velde beschrijft de onverschilligheid van de jongeren - 'dit jonge geslacht is kaal, arm en oud uit de vijf lange bezettingsjaren naar voren getreden' -, de laksheid van de literaire wereld en de uitzonderingspositie van Willem Elsschot, 'een weerbarstige eenzaat [...] die

onverstoorbaar verder ging zijn eigen wetten op de Parnassus te stellen'.

³ De Antwerpse journalist August Monet (1875-1958), vanaf 1899 hoofdredacteur van *De Nieuwe Gazet*. Ruim veertig jaar lang schrijft hij dagelijks het hoofdartikel onder het pseudoniem **RIP**. Vanaf 1936 wordt hij voor deze taak bijgestaan door twee medewerkers.

⁴ Monet is ook theatercriticus en -auteur.

10 — Antwerpen, 6.5.1950

Roger van de Velde aan Alfons de Ridder ¹

Geachte Heer De Ridder,

Natuurlijk zal deze brief weer te laat komen. Ik stond al in groot nachtonaat met de pot in mijn handen, wanneer ik er plotseling aan dacht, dat morgen die klok weer voor U zal slaan. Vooruit dan maar, bij zulke gelegenheid moet mijn schrijfmachientje er nog maar eens aan geloven; al is het dan ook een stuk in de nacht.

Nu ik hier zit, vraag ik mij echter tevergeefs af wat ik U naar aanleiding van deze verjaardag kan aanbieden. Met een cravatte² kan ik U zeker geen plezier doen. Behalve die oude cactus hebben wij op dit ogenblik geen bloemen in huis, want de geraniums op de vensterbank bloeien nog niet. En als ik op dit godvergeten uur nog

naar buiten loop om een fles oude klare, dan wordt mijn vrouw zeker achterdochtig.

Er rest mij dus niets anders dan mijn hartelijke gelukwensen neer te schrijven. Het klinkt misschien een beetje conventioneel, maar ze zijn er niet minder oprecht om.

En als ik morgen de kans krijg, zal ik die gelukwensen ter uwer intentie zonder fout bezegelen met een paar Prosit's.

Beleefde groeten,

Roger Van de Velde

¹ Elsschot noteert in potlood onder aan de brief '9 Kolvenierstr. T/S', het adres van Van de Velde.

² Das.

11 — Antwerpen, 13.9.1954

Alfons de Ridder aan Louis Eyckmans

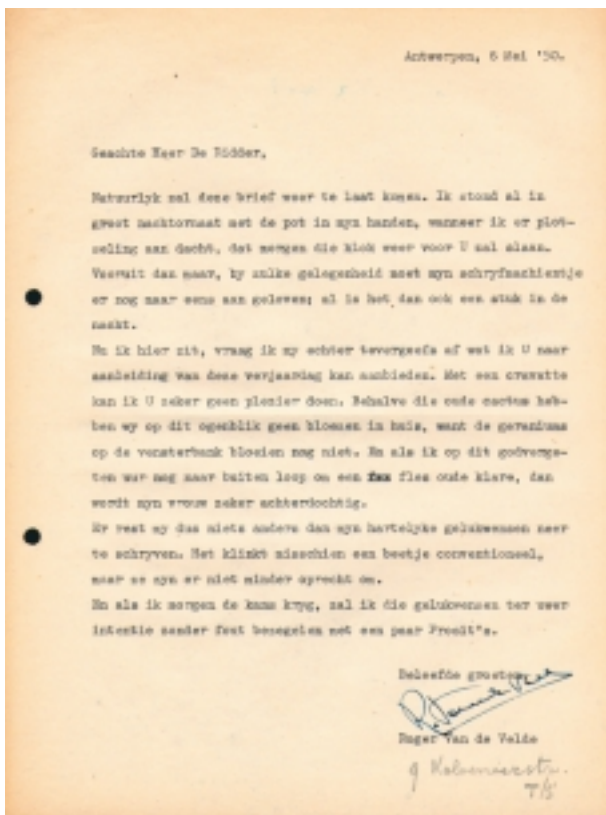
Waarde Louis,

Tegen mijn gewoonte heb ik het M.S. van uw zoon¹ in een paar dagen uitgelezen, wat wel bewijst dat het mij geboeid heeft. Het is goed, zelfs zéér goed geschreven en de drie of vier laatste bladzijden zijn werkelijk prima. Gij kunt het morgen namiddag omstreeks 4 uur (laten wij zeggen tussen half 4 en 4) komen terughalen. En gij moogt uw zoon in mijn naam feliciteren.

Een paar aanmerkingen wens ik toch te maken.

Ik zou alle personages andere namen geven dan hun ware namen. Als plaats waar het drama zich afspeelt zou ik Lier kiezen omdat Calmphout een te klein dorp is. Er zijn geen straten waarin men verdwalen kan en de kinderen te boers en te schuw om de eerste de beste bezoeker zo luidruchtig te begeleiden.

Dan vind ik dat de ontknoping al te plotseling komt, zonder gezonde oorzaak. Het heeft te veel van een eenvoudige gril van uw vrouw, terwijl, indien ik mij goed herinner, de zaak zich heel anders heeft afgespeeld.² U hebt mij immers verteld dat de drie schoonbroeders van uw vrouw haar een ultimatum gesteld hebben: Louis laten of gij zelf uit de zaak, al moesten wij die verkopen en zonder u terug inkopen. Op deze wijze is het een belangenkwesie geworden waarbij uw vrouw de kant van het geld gekozen heeft en waarbij gij er grootmoedig in toegestemd hebt al het ongelijk voor uw rekening te nemen, anders had die scheiding op aanvraag van één partij nooit kunnen doorgaan. Gij hebt u daar grootmoedig gedragen als een ware Tempelier die gij reeds waart met het glas. Dit zou het boek op een veel hoger peil stellen.

Ook zou zulks meer relief geven aan 'De Adelaar' die volgens de schrijver een bloeddorstig gewrocht is, iets waarvan hij echter geen enkel bewijs levert, terwijl dat bewijs toch voor de hand ligt. Nu is die Adelaar slechts éénmaal op het voorplan getreden tijdens uw fameus bezoek om de speciale reserven uit die drie heeren hun zakken te kloppen. Na dit bezoek vernemen wij over dat beest niets meer en men vraagt zich af wat het op het tooneel is komen uitvoeren. Het is niet meer geweest dan een derderangsfigurant. Met enkele paginas aan het slot kan dat hersteld worden in de vorm van een tragisch onderhoud met uw vrouw alleen of met haar en die drie charels. Maar de twee laatste bladzijden moeten blijven zoals zij zijn. Daar kan niets aan verbeterd worden.

Ik ben bereid het boek te onderwerpen aan het Nieuw Vlaams Tijdschrift, dat zéér goed betaalt. Daarna vindt uw zoon zeker een uitgever.

Uw toegenegen

Fons

Ook mijn vrouw, die een scherpe kijk heeft op proza, heeft het in één adem gelezen en haar goedkeuring lucht gegeven.

- ¹ *Scheiding van goederen* van Roger van de Velde. Zie brief 14 van 20.10.1954 aan Roger van de Velde.
- ² Van de Veldes verhaal is getekend naar de werkelijke scheiding van zijn ouders, Jan Frans van de Velde en Maria Callaert.

12 — Antwerpen, 14.9.1954

Roger van de Velde aan Alfons de Ridder

Geachte Heer De Ridder,

De 'Schattenboel', die onverbeterlijke zwerver langs Gods onuitputtelijke tapkransen, heeft hier zopas een triomfantelijke intrede gedaan met uw epistel, alsof het de Heilige Openbaring ware. En ik bezweer U dat de tranen in zijn ogen stonden want hij is volgens zijn eigen getuigenis: 'een klein vlammeke in een grote lantaren'.

Ik geloof zelfs dat hij méér plezier heeft beleefd aan uw vlelend oordeel dan uw nederige dienaar. Ik zal niet zeggen dat wij een dolle vreugdedans hebben uitgevoerd maar wij zijn in ieder geval stante pede een paar pinten gaan plengen op het heil van die 'Gescheiden Goederen'?

Ik moet U zeker niet vertellen dat uw appreciatie mijn goed humeur aanzienlijk heeft bevorderd. Eerlijk gezegd, had ik nooit zoveel durven verhoppen en ik heb zelfs ernstig getwijfeld of U het taaie vlees van die 'Adelaar' tot de

laatste resten zoudt oppeuzelen.

Zonder mij daarom in te beelden, dat er een plaats op de Parnassus gereserveerd is voor mij onbeduidend zitvlak, betekent uw goedkeuring alleszins een morele injectie en ik wil het graag als een eer beschouwen om uw vaderlijke raad naar beste vermogen te volgen.

Wat uw notities betreft, durf ik mij nochtans enkele terechtwijzingen veroorloven.

Met uitzondering van de hoofdpersoon 'Louis', zijn alle namen verzonnen; ook de fabrieksnaam 'l'Aiglon' (een variatie op 'Le Condor') is fictief. Er bestaat natuurlijk geen enkel bezwaar om ook die 'Louis' een (doorzichtige) masker op zijn facie te plakken.

Gezien mijn zéér beweelijke geografische kennis, heb ik zo maar op-goed-valle-het-uit het dorpje Calmthout uit de Atlas gegrift. Ik ben er nooit geweest en ik wist werkelijk niet dat het zulk een godvergeten nest is. Uw suggestie om het verhaal in Lier te situeren lijkt me voortreffelijk.

In verband met de constructie van het verhaal zélf, ben ik volmondig met U accoord dat de ontknoping nogal plotseling gebeurt, zoals één of andere natuurramp. (Die kakkerlakken liggen mij trouwens zélf op de maag.)

Eerlijkheidshalve moet ik echter bekennen, dat ik de ware toedracht van de zaken bezwaarlijk tot op het geraamte heb kunnen uitbenen gezien mijn vrij delicate positie ten opzichte van de vrouwelijke hoofdpersoon (Angèle), die tenslotte mijn eigen moeder is. Ik vrees dat ik haar gerechtvaardigde toorn reeds voldoende heb geprikkeld en als ik alles met de grond gelijk maak, dan komt er misschien een onterving van!

Toch wil ik trachten die kakkerlakken te verdelen en een méér verantwoorde ontknoping te vinden. Misschien kunnen die 'drie charels' inderdaad wel een handje toesteken, zoals U zegt.

Ik zal het ding in ieder geval herwerken volgens uw richtlijnen en het, met uw goedvinden, zo spoedig mogelijk terug laten bezorgen.

Indien het 'Nieuw Vlaams Tijdschrift' werkelijk in deze prooi wil bijten, dan zijn mijn stoutste verwachtingen royaal overtroffen.

Ik houd er inmiddels aan U zéér oprecht te bedanken voor uw bereidwillige medewerking; niet alleen namens mij zélf maar ook namens de 'Schattenboel', die met zijn geluk geen blijf weet, want hij heeft onder ál dat bier en andere geestrijke derivaten een hart van goud.

Met mijn beleefde groeten, ook aan Mevrouw,¹

Roger Van de Velde
Maurits Sabblaan, 54, (1/10)
Antwerpen

¹ Joséphine de Ridder-Scheurwegen.

13 — Antwerpen, 30.9.1954

Roger van de Velde aan Alfons de Ridder

Geachte Heer De Ridder,

In overeenstemming met uw raadgevingen heb ik het manuscript van 'Scheiding van Goederen' hier en daar herwerkt.

Tevens heb ik voor een andere en m.i. méér aanvaardbare ontknoping gezorgd met die fameuze 'Adelaar' als Deus-ex-Machina.

Ik ben zo vrij U de kopij terug te laten bezorgen door de 'Schattenboel'. Zo nodig kan ik U ook nog enkele andere exemplaren laten geworden.

In de hoop dat U met het ding iets kunt aanvangen, dank ik U nogmaals zeer oprecht voor uw vriendelijke belangstelling.

Met mijn beleefde groeten, ook aan Mevrouw,

Roger van de Velde
Maurits Sabbelaan, 54 (1/10)
Antwerpen

14 — Antwerpen, 20.10.1954

Alfons de Ridder aan Roger van de Velde

Waarde Roger,

Ik heb uw boek nog eens herlezen en nog een en ander gewijzigd of aangestreept.¹ Het zijn meestal kleinigheden want ik heb er zorg voor gedragen dat het boek 100% *UW* boek blijft.

Gij kunt het komen halen of zulks door uw vader laten doen want alvorens het aan het N.VI. Tijdschrift in te zenden is het wenselijk dat gij deze correcties wikt en weegt. Gij kunt ze naar goeddunken schrappen of behouden. Zend het M.S. dan aan onderstaand adres:

De Heer Willy Vaerewijck²
p/a Volksgazet
Somersstraat 22
Antwerpen

met een briefje als volgt:

Geachte Heer Vaerewijck,

Op aanraden van Willem Elsschot zend ik U het manuscript van mijn eerste boek 'Scheiding van Goederen' om opgenomen te worden in het Nieuw Vlaams Tijdschrift, indien de redactieraad het goedkeurt. Indien U tijd hebt lees het dan ook zelf eens even. Misschien dat U het dan bij de redactie aanbeveelt. Willem Elsschot vindt het een zéér mooi boek.

Gaarne zou ik spoedig vernemen of het N.VI.T. het boek wil publiceren. Met collegiale groeten,

Hoogachtend,

A.De Ridder

Laat mij weten of zij het accepteren of niet.³ Indien niet, dan zend ik het aan De Vlaamse Gids die het zeker zal opnemen.

¹ Wellicht gaat het om het enige gekende typoscript van *Scheiding van goederen* met correcties in blauwe inkt (collectie AMVC).

² De dichter en journalist Willy Vaerewijck (1914-1982) werkt voor *Volksgazet*, een Antwerpse krant die is gelieerd aan de socialistische uitgeverij S.M. Ontwikkeling, de uitgever van *Nieuw Vlaams Tijdschrift*.

³ Het Nieuw Vlaams Tijdschrift zou niet tot plaatsing overgaan.

15 — Antwerpen, 25.2.1955

Roger van de Velde aan Alfons de Ridder

Geachte Heer De Ridder,

De 'Schattenboel'¹ laat mij weten, dat U in de 'Réserve' terloops geïnformeerd hebt naar de tribulaties van die fameuze 'Scheiding van Goederen'.

Tot mijn spijt moet ik U melden, dat ik hieromtrent zelf nog in het duister tast. Ingevolge Uw raadgevingen heb ik het manuscript op 28 October naar de heer Willy Vaerewijck gezonden met een daarbij passend briefje.² Twee dagen later heb ik antwoord ontvangen van de heer Molter,³ namens het 'Nieuw Vlaams Tijdschrift' om de goede ontvangst van het boek te melden, met de belofte dat het werk zou doorgegeven worden aan de redactie van het N.V.T.

Vermits ik twee maanden later nog geen bericht had gekregen, heb ik navraag gedaan bij de heer Molter, die mij op 23 December in volgende zin heeft geantwoord:⁴

'Wij lazen met veel belangstelling uw manuscript "Scheiding van Goederen" en onderwierpen het onmiddellijk aan de redactie van het N.V.T. Wij hoorden reeds enkele gunstige echo's en hopen dat er een kans zal bestaan om het in uitgave te brengen. Zodra wij over bepaalder gegevens beschikken, zullen wij u gaarne verwittigen.'

Dat is dus weer twee maanden geleden en sindsdien heb ik niets meer vernomen. Nu geef ik er mij wel rekenschap van dat men in dergelijke aangelegenheden de schone deugd van het geduld moet beoefenen en dat er geen reden bestaat om te wanhopen. Zodra ik nader bericht mocht ontvangen, zal ik U onmiddellijk op de hoogte stellen.

Inmiddels blijf ik met de meeste hoogachting,

Roger Van de Velde
Maurits Sabbelaan, 54, T/S

- ¹ Louis Eyckmans.
- ² Niet gevonden.
- ³ Brief niet gevonden. Adolf Molter (1876-1975), socialistisch senator en Antwerps gemeenteraadslid, is directeur van *Volksgazet*.
- ⁴ Niet gevonden.

16 — Antwerpen, 4.3.1955

Roger van de Velde aan Alfons de Ridder

Geachte Heer De Ridder,

Ingevolge uw raadgevingen, waarvoor ik U van harte dank, heb ik bij de heer Molter nogmaals navraag gedaan omtrent het manuscript van 'Scheiding van Goederen'.

Vandaag heb ik volgend antwoord ontvangen:¹

'Wij begrijpen zeer goed uw verlangen om iets te weten te komen over het lot dat uw manuscript beschoren wordt. Maar doorgaans vergt het heel wat tijd eer de redactie van het Nieuw Vlaams Tijdschrift een beslissing kan nemen. Wij dringen aan opdat u zo spoedig mogelijk zou worden medegedeeld of het boek in aanmerking komt voor gedeeltelijke of volledige publicatie in het tijdschrift. Het is ons echter bekend dat de eerstvolgende redactie-vergadering doorgaat op 31 Maart e.k. Mogelijk vernemen we daar rechtstreeks van de redactie de bestemming van de manuscripten in behandeling.'

Tot daar het antwoord van de heer Molter. Ik wacht dus verder, zoals zuster Anna en ik stel U onmiddellijk op de hoogte wanneer ik nader bericht mocht ontvangen.

Tevens houd ik er aan U nogmaals en zeer oprecht te bedanken voor uw vriendelijke belangstelling.

Inmiddels verblijf ik

met de meeste hoogachting,

Roger Van de Velde
Maurits Sabbelaan, 54, (1/10)

- ¹ Niet gevonden.

17 — Antwerpen, 17.3.1955

Roger van de Velde aan Alfons de Ridder

Zeer geachte Heer De Ridder,

Van de heer Molter heb ik vandaag het volgende briefje¹ ontvangen:

'Zoeven ontvingen wij uw manuscript "Scheiding van Goederen" weer van de redactie N.V.T. Uw werk behaalde niet voldoende stemmen om in aanmerking te komen voor publicatie. Wij zenden u het handschrift terug met dezelfde post en danken u voor de verleende inzage.'

Een verrassing is dit niet bepaald vermits ik uit uw vorige brieven – op de vertrouwelijkheid kunt U beslist rekenen – enigszins heb kunnen afleiden dat de redactie van het N.V.T. nogal bokkig staat tegenover debutanten.

Ik ben inmiddels graag bereid naar uw verdere raad te luisteren, in de hoop dat ik U niet te veel last berokken.

In afwachting blijf ik,

met de meeste hoogachting,

Roger Van de Velde
Maurist Sabbelaan, 54 (1/10)
Antwerpen

- ¹ Niet gevonden.

18 — Antwerpen, [±april/mei 1955]

Willem Elsschot aan Albert Maertens

Geachte heer Maertens,

Ik beschouw het verhaal van de heer Roger Van de Velde als een zéér verdienstelijk prozastuk en hoop dat de Vlaamse Gids het zal willen publiceren.¹ Indien u de tijd

hebt om b.v. 20 pagina's te lezen zult u van de waarde overtuigd zijn.

Willem Elsschot

¹ Albert Maertens (1915) is directeur van de liberale krant *Het Laatste Nieuws*, uitgegeven door de N.V. Hoste, de uitgeverij waar ook het tijdschrift *De Vlaamse Gids* verschijnt. Roger van de Velde schrijft vanaf 1947 voor de liberale Antwerpse krant *De Nieuwe Gazet*.

19 — Antwerpen, 9.5.1955

Roger van de Velde aan Alfons de Ridder

Zeer geachte Heer De Ridder,

Ik meen dat ik U een verklaring schuldig ben voor mijn vrijpostig telefoontje, Zaterdagavond tijdens uw jaarfeest.

De zaak zat hem zo, dat mijn vader gezworen had op alles wat hem dierbaar is, dat mijn vrouw¹ en ik waren uitgenodigd op het partijtje dat diezelfde avond bij U zou doorgaan.

Nu durf ik wel veronderstellen dat U ons gulhartig zoudt onthaald hebben, zoals U trouwens zelf in de telefoon hebt gezegd, maar toch stemde die spontane uitnodiging mij een beetje achterdochtig. Ik ken namelijk mijn Pappenheimers en ik weet bij ondervinding dat de 'Schattenboel', met zijn legendarische gastvrijheid, in staat is het onoverzichtelijke legioen van zijn vrienden en kennissen op de meest onmogelijke plaatsen te inviteren.

Daarom was ik zo vrij – en zo voorzichtig – eerst even te informeren hoe het met die zogenaamde 'uitnodiging' gestemd was. Het heeft mij niet verwonderd te vernemen, dat de 'Schattenboel' weer eens door zijn fantasie op drift werd geslagen.

Ik dank U nochtans hartelijk voor uw vriendelijke welkomgroet maar U zult begrijpen dat ik het in de gegeven omstandigheden nogal ongepast heb gevonden om met mijn wildvreemde vrouw in uw familiekring te dringen zoals de klassieke honden in het even klassieke kegelspel.

Gelieve mij daarom te verontschuldigen voor het telefoontje dat U waarschijnlijk nogal zonderling is voorgekomen.

Tevens wil ik van de gelegenheid gebruik maken om U mijn gelukwensen te zenden naar aanleiding van uw 72ste verjaardag.

Ik meen dat U zelf ergens geschreven hebt, dat er niet veel verblijdend klinkt in het slaan van die jaarklok. Maar

ik geloof toch dat er ook wel een aangename klank zit in het regelmatige en gesmeerde raderwerk van de menselijke horloge.

Mijn heilwens komt wel een beetje laat maar ik hoop daarom niet minder oprecht dat het U in de toekomst wel moge gaan en in die hoop drink ik op dit moment een borrel op uw gezondheid. Prosit!

Met mijn beleefde groeten, ook aan Mevrouw

Roger Van de Velde

¹ Rosa van de Velde-Verboven.

20 — Antwerpen, 15.6.1955

Alfons de Ridder aan Jan Schepens

Waarde Vriend,

Op mijn aanraden zond een jonge schrijver, Vandevelde, U het manuscript van een verhaal 'Scheiding van Goederen'. Na verscheidene maanden vernam hij nog steeds niet of de Vlaamse Gids bereid is het op te nemen of niet wat des te spijtigers is omdat een groot Nederlands tijdschrift belang stelt in het verhaal in kwestie,¹ dat uitstekend geschreven is en een zéér interessant levensverhaal van een dronkaard, de stiefvader van de auteur.

Kunt u hem, of mij, geen bescheid geven omtrent de genomen decisie. En is die nog niet genomen, hoe lang ongeveer denkt u dat het nog duren zal.

Met hartelijke groeten,

A.De Ridder
(W. Elsschot)

¹ Niet achterhaald. De dichter en essayist Jan Schepens (1909-1994) is redactiesecretaris van *De Vlaamse Gids*.

21 — Antwerpen, 24.6.1955

Alfons de Ridder aan Louis Eyckmans

Waarde Vriend,

Hierbij het antwoord dat ik eindelijk ontvang van Jan Schepens, secretaris van het tijdschrift waarvan ik hoop- te dat zij het boek van Roger zouden opnemen.

Ik vind de uitleg voor zijn minst eigenaardig. Bij het ontvangen van het manuscript konden zij toch zien dat het te lang is voor hun maandblad en hadden het per keren-

de post aan Roger kunnen terugzenden.

Ik zal nu eens informeren naar de namen van een paar van de beste Nederlandse tijdschriften. Dan kunnen wij daar eens proberen. Niet opgeven begot.

Fons

P.S. Heeft Roger zijn manuscript teruggekregen? Hij heeft mij daar niets over gezegd.

22 — Antwerpen, 26.6.1955

Roger van de Velde aan Alfons de Ridder

Geachte Heer De Ridder,

De 'Schattenboel' heeft mij zopas uw brief laten geworden, samen met het besluit van 'De Vlaamse Gids' betreffende mijn ingezonden proza.

Onlangs heb ik trouwens mijn manuscript teruggekregen met een briefje¹ van Jan Schepens in volgende termen:

'Wij delen u mede dat uw inzending voor de Vlaamse Gids, getiteld "Scheiding van Goederen", tot onze spijt niet kan ingelast worden. Graag zouden wij echter een kort verhaal of iets andere ter inzage ontvangen. In afwachting enz...'

Ik beken eerlijk dat dit nieuwe bankroet, na de voorafgaande weigering van 'Het Nieuw Vlaams Tijdschrift', mij enigszins heeft ontmoedigd en tevens begon ik te vrezzen, dat ik U met dit alles nutteloze last berokken, want misschien is het sop de kool niet waard.

Uw intentie om begot niet op te geven, heeft mij echter opnieuw een por in de rug gegeven en graag zal ik uw richtlijnen volgen om gebeurlijk in Nederlandse waters te hengelen.

Inmiddels ben ik U zeer verplicht om de inspanningen waarmee U mijn krakende wagen op de helling tracht te slepen.

Met mijn eerbiedige groeten,

Roger Van de Velde
Maurist Sabbelaan, 54 (1/10)
Antwerpen

¹ Niet gevonden.

23 — Antwerpen, 27.6.1955

Alfons de Ridder aan Roger van de Velde

Waarde Roger,

Gelief uw manuscript direct te zenden aan:

De Heer Westerlinck¹
Frederik Lintstraat No 129
Leuven

chrijf hem tevens een briefje waarin u zegt dat u hem uw M.S. op mijn aanraden ter beoordeling en eventuele opname in de *Dietse Warande en Belfort* doet toekomen. En dat een spoedige decisie U ten zeerste zou verplichten.

Beste groeten,

A.De Ridder

Lukt dat ook niet dan pakken wij Holland aan.

¹ De essayist en hoogleraar Albert Westerlinck (pseudoniem van José Aerts, 1914-1984) is hoofdredacteur van het katholieke tijdschrift *Dietsche Warande & Belfort*. De novelle wordt niet opgenomen.

24 — Antwerpen, 29.6.1955

Roger van de Velde aan Alfons de Ridder

Zeer geachte Heer De Ridder,

Gevolg gevend aan uw raad, heb ik mijn manuscript met dezelfde post gezonden aan de heer Westerlinck voor eventuele opname in 'Dietsche Warande en Belfort'.

Persoonlijk meen ik niet dat de atmosfeer van mijn verhaal geheel past in het kader van dit tijdschrift want zonder daarom logebroeders te zijn, lijken de helden van 'Scheiding van Goederen' toch niet zeer katholiek. Maar misschien ligt er meer heil in de legendarische verdraagzaamheid en de christelijke caritas van 'Dietsche Warande en Belfort' dan in het demagogische socialisme van 'Het Nieuw Vlaams Tijdschrift' of het winderige liberalisme van 'De Vlaamse Gids'? Als dit niet 'pakt', dan moeten wij maar naar de communisten overlopen! Ik betrouw in ieder geval op uw goed gesternte.

Zodra ik antwoord ontvang van de heer Westerlinck, stel ik U onmiddellijk op de hoogte.

Inmiddels mijn zeer eerbiedige groeten,

Roger Van de Velde
Maurist Sabbelaan, 54 (1/10)
Antwerpen

25 — Antwerpen, 19.5.1957

Roger van de Velde aan Alfons de Ridder

Geachte Heer De Ridder,

De onberekenbare natuurelementen in het ruige maar sympathieke omhulsel van mijn stiefvader zijn blijkbaar weer ontketend. Enkele dagen geleden is hij mij komen opzoeken met een exemplaar van uw zopas verschenen *Verzamelde Werken*,¹ dat ik overigens met zeer veel dank heb aanvaard en met nog meer genoegen zal herlezen.

Bij deze gelegenheid kwam het gesprek weer op mijn verhaal 'Scheiding van Goederen',² dat ik destijds aan uw oordeel heb voorgelegd. Ondanks de gewaardeerde hulp die U mij verleend hebt, is het nog altijd niet tot publicatie gekomen. Wel ben ik er in geslaagd het verhaal in fragmenten te laten afdrukken in een jongerentijdschrift maar eerlijk gezegd vrees ik dat er niet veel vlees in die kuip zit.¹ Als ik mijn stiefvader mag geloven, dan blijft U nochtans volharden in de mening dat het schijnbaar doodgeboren kind toch nog tot leven kan gewekt worden. Ik mag wel bekennen dat deze aanmoediging mij als een openbaring van de Heiland heeft getroffen, want zoals Petrus was ik de verloochening nabij.

Op uitdrukkelijk aandringen van mijn stiefvader ben ik dan ook zo vrij U met dezelfde post de tijdschriften te zenden, waarin enkele hoofdstukken van mijn verhaal werden opgenomen. U zult merken dat ik het proza onder de deknaam van Max Rogiers op de (weinige) lezers heb losgelaten. Het toeval heeft namelijk gewild dat de uitgever van het tijdschrift eveneens Roger Van der Velde heet en vermits die draak met twee koppen waarschijnlijk verwarring zou stichten, heb ik het geraadzaam geoordeeld een pseudoniem aan te nemen. Ik weet niet of deze tijdschriften U van enig nut kunnen zijn, maar ik dank U in alle geval voor uw hartversterkende belangstelling.

Met de meeste hoogachting,

Roger van de Velde

¹ Willem Elsschot, *Verzamelde werk*, P.N. Van Kampen & Zoon, 1957.

² Drievierde van 'Scheiding van goederen' verschijnt in afleveringen in het obscure Lierse jongerentijdschrift *Standpunt*. De eerste aflevering wordt voorafgegaan door een inleiding van Roger Van Der Velden ('Jongerengalerij: Max Rogiers.' In: *Standpunt*, jrg.1 (1956), nr.2, p.47-48). In deze tekst weidt Roger Van der Velde, classicus en hoofdredacteur van *Standpunt*, uit over de grote overeenkomsten tussen 'Scheiding van goederen' en het werk van Elsschot.

26 — Antwerpen, 25.9.1958

Roger van de Velde aan Alfons de Ridder

Geachte Heer De Ridder,

Met genoegen kan ik U meedelen dat mijn verhaal 'Scheiding van Goederen', dat U destijds geleden en goedgekeurd hebt, na zovele mislukte loopoefeningen eindelijk in boekvorm zal uitgegeven worden.¹ Het is een gekende Lierse drukker die het avontuur wil wagen. Er leven daar in de schaduw van de Zimmertoren wel mensen die methyl-alkool aan de man brengen. Waarom dus ook geen proza van een nobele onbekende? Dat is tenminste niet levensgevaarlijk!

Het avontuur zou evenwel minder roekeloos zijn indien het brouwsel voor de gelegenheid voorzien werd van een betrouwbaar waterproof-merk. Daarom zou ik U zeer dankbaar zijn indien U een klein voorwoord in elkaar zoudt willen timmeren. Misschien zouden sommige lezers alleen dáárom het boek kopen! Dat is natuurlijk niet de bedoeling maar het geeft toch altijd een gevoel van veiligheid onder een glorieuze vlag te varen.

Overigens beloof ik u plechtig dat ik U naderhand nooit meer zal lastig vallen.

In de hoop dat U uw vaderlijke zegen niet zult weigeren, dank ik U zeer en blijf met de meeste achting.

Roger Van de Velde,
Alois De Laetstraat, 4, 2/16
Antwerpen

P.S. – Lowie Eyckmans, alias 'den Boel', die schavuit met het gouden hart, leeft in delirium nu hij weet dat zijn biografie het licht zal zien. Ik geloof dat de stamiees in Antwerpen schaars zijn, waar hij nog geen exemplaar heeft aangelijmd!

¹ Van de Velde heeft wellicht contacten met de Lierse educatieve uitgeverij Van In, die anno 1958 nog literatuur in haar fonds heeft.

27 — Antwerpen, 24.10.1958

Roger van de Velde aan Alfons De Ridder

Geachte Heer De Ridder,

Ik heb in goede orde uw voorwoord bij mijn novelle 'Scheiding van Goederen' ontvangen,¹ waarvoor ik U zeer oprecht dank. Ik ben er van overtuigd, dat uw referentie vele gesloten deuren zal openen.

Ik heb het nochtans geraadzaam geoordeeld enkele kleine wijzigingen aan te brengen in uw tekst. Niet omdat ik bezwaar maak maar, laat ons zeggen, uit diplomatische overwegingen. Het is namelijk zo, dat de 'leading lady' in het verhaal mijn bloedeigen moeder is en een al te cassante stellingname zou wel eens strategische in plaats van tragicomische gevolgen kunnen hebben. Daarom heb ik mij aangematigd uw tekst enigszins bij te schaven. En wel op de volgende manier:

'Scheiding van Goederen' van Roger Van de Velde is een uitzonderlijk knap geschreven eersteling. Het is het verhaal van het tragicomisch wedervaren van een van mijn beste vrienden, die er zich toe laat bewegen op zijn vijftigste jaar nog even een tocht te ondernemen in het huwelijksbootje dat, helaas, spoedig op de klippen van het wederzijds onbegrip (oorspronkelijk: egoïsme) tot spaanders wordt geslagen. Men gaat over tot de scheiding van goederen waarbij de twee partijen tenslotte veel verliezen en niets winnen (oorspronkelijk: waarbij zijn vrouw de goederen krijgt en hij... de scheiding).

Ik hoop, geachte heer De Ridder, dat U met deze kleine aanpassing akkoord zult gaan en ik dank U nogmaals zeer hartelijk. Na het verschijnen van de novelle zal ik niet nalaten U een exemplaar te bezorgen.

Met beleefde groeten,

Roger Van de Velde
A. De Laetstraat, 4, 2/16, T/S

¹ Niet gevonden.

foto: Oscar Vandenabeele

COLOFON

Deze extra-editie van Achter de schermen, de nieuwsbrief van het Willem Elsschot Genootschap v.z.w., verscheen in januari 2002 in oplage van 600 exemplaren, ter gelegenheid van het verschijnen van het eerste deel van de Willem Elsschot Bibliotheek.

Lezersservice

<http://www.weg.be>
info@weg.be

Bank

België: KBC Bank - Antwerpen
409-8578841-11
Nederland: ABN AMRO BANK - Putte
53.28.777.13

Secretariaat

Lijsterbeslaan, 6 • B-2920 Kalmthout • België
tel: 03/666.78.70 • fax: 03/666.25.42

Redactie

Harold Polis (harold.polis@wpg.be)
Koen Rymenants (Koen.Rymenants@arts.kuleuven.ac.be)
Cyriel Van Tilborgh (cyriel.van.tilborgh@skynet.be)

Bestuur

Voorzitter: Cyriel Van Tilborgh
Vice-voorzitter: Vic van de Reijt
Bestuursleden:
Jan Maniewski
Walter Mees
Yvan De Roover
Ann De Rammelaere

Sponsors W.E.G.

Alveko
Het Belang van Limburg
Canvas
Censydiam
Ernst & Young
Gazet van Antwerpen
De Groene Amsterdammer
KBC Bank & Verzekering
Knack-Weekend
De Morgen
Het Parool
De Post
Athenaeum – Polak & Van Gennep (Querido)
De Standaard
De Financieel-Economische Tijd
Uitgeverij Bas Lubberhuizen
Vlaams Fonds voor de Letteren
Vrij Nederland
VVL/BBDO